

האמת

במשנתו של רבי אשר פריינד זי"ע"א

בסייעתא דשמיא, פרשת ויקרא שבת זכור וימי הפורים תשע"ו | גליון מס' 10

זשונות אש

במשנת
בעל השפת אמת זי"ע"א

זכור

ועיקר הזריזות בא ע"י השמחה שאדם זוכר כמה מעשיו מגיעים עד לשמים, והאמת כי ההכנעה הוא עצה לזה, וע"י שאדם מבין שמרוחק הוא מן האמת, ואעפ"כ זוכה להתקרב להשי"ת בכל עת, זה נותן לו כח ועוז.

[תרל"ד]

ע"י שכל הכח בא מהגבורה של כבישת היצר, לכן בהכרח להיות עולה ויורד תמיד, שמוזה הירידה בא הכח.

[תרל"ה]

ובאמת בני"י צריכין להיות תמיד תחת עול מלכותו ית' כמ"ש ובלכתך בדרך, פי' שצריך אדם להיות קבוע תחת מלכות שמים, שברגע א' יתבטל לשורשו אף שהוא מטולטל וגולה.

[תרל"ח ד"ה עוד]

ובדרך הטבע אין יכולין לגבור עליו.

[תרמ"ז ד"ה מה]

וכל שמניחין מעט מעבודת הבורא תכף נתחזק כחו של אותו רשע ימ"ש... ובאמת זה עצמו הקיום שלו.

[תרמ"ח ד"ה איתא]

וזו המדה נוהג בכל פרט ישראל, כי בהיותו בקטנותו יש בו בחי' הביטול אליו ית', ואז עיקר גירוי היצירה, ובאמת אז עיקר השבח שלו.

[תרנ"ג]

שיח הפרי - נקודה בפרשה

משנתו של הרה"ק רבי מנחם מנדל מויטעבסק זי"ע"א - בעל הפרי הארץ מתוך שיעורו של מרן אדמו"ר מספינקא שליט"א

היש לך מושג?

התבטל ועבר מן העולם.

את שער הנון מכנה הפרה"א שער ה'שאינו מושג', וזלה"ק: "...ולכן לא נכתבו טעמי המצוות להשיגם שהרי אחרי כל ההשגות העיקר הוא להתדבק בשאינו מושג" [מספרים בדרך מליצה על בחור שהיה נוהג לפסול כל שידוך שהוצע לו. יום אחד פנה אליו השדכן ואמר לו כי מוטב שיישב בביתו כמה חדשים ויעבוד על מידת הענווה... לאחר כמה חדשים הציע השדכן הצעה ישנה שהיתה נראית טובה בעיניו. אמר לו הבחור: אם לפני חצי שנה לא היתה הצעה זו לפי ערכי, היום שגם את מידת הענווה רכשתי בודאי שלא אשמוע אותה...]. זו היא מלחמות עמלק עד היום, להגביר את רעיון המושג שיהיה לאדם אחיזה בגשמיים. ועל כן מובן מאוד המדרש שהמשיל את עמלק ליורה רותחת שאף אחד לא העיז להיכנס לתוכה. כי כל זמן שאף אחד לא נכנס לא מושגת עוצמת הכוויה, אך עמלק בא והביא את המושג בגודל הכוויה... והעצה להינצל ממנו היא להדבק בחזרה לשאינו מושג, כלומר - להסכים להנהגת השי"ת בכל אופן ואפי' בדברים הקטנים והפשוטים ביותר...

זו מצות זכור - לשון זכר שהוא השאינו מושג המושפע למושג. וכל המושג הוא לשבר את האוזן בשבילנו כדי שנוכל להשיג מעט התקשרות עם הבורא ית'. ומי שכבר קלקל מידותיו עדיין יש לו תקווה כאשר יבטל את עצמו לקב"ה על ידי יגיעה בתורה הק', האור שבה מחזירו למוטב. וכפי שמבארים את הסתירה לכאורה במה שאמרו"ל 'יגיעה ומצאת תאמין', הלא מציאה באה בהיסח הדעת ומה שייך בה יגיעה? אלא לבאר לנו שלהגיע להשגה בדבקות בורא - זו באמת מציאה שהקב"ה מזכה לנו. אך כדי שנזכה לזה אנו צריכים להתייגע בדברי התורה הק' ובעבודת המידות, ורק כך אפשר להגיע להדבק בשער הנון - להתבטל לגמרי להנהגת השי"ת כפי מטרות התורה והבריאה.

(נכתב ע"י ר' נפתלי בינג)

זכור את אשר עשה לך עמלק. הפרי הארץ (פרי תצוה). פותח בשאלה כיצד ניתן לצוות על אדם לזכור אם הוא שוכח? ואף אם נבאר שקלקל מידותיו ביותר ע"י השגות גשמיות הגורמות למוסך המבדיל - הוא השכחה, עד שאיבד את מנגנון הזכירה הרוחני הרגיש שנברא עימו. מה יעשה כעת הלא מצוה זו - זכור - קיימות לדורות?

מובא בספה"ק שהתורה קדמה לעולם ועל ידה ברא הקב"ה את העולם. מצב זכירה הוא המצב התכליתי של הבריאה כשאדם מגלה בכל מצב שהשי"ת מוליך אותו, ע"י שמתבטל אליו. מאידך, מצב השכחה שהוא החטא, מופיע מיד כשהאדם חי בהרגשת כחי ועוצם ידי מדי יום ביומו... במצב זה המתבקש מהאדם הוא לבטל את מעשיו ולהדבק באין, והכוונה היא לעצור לרגע של התבוננות ולבדוק - הלא גם כשאנו עמוק בתוך החטא עדיין משהו מחיה אותנו, ולא לקח מאיתנו מאומה לא כסף ולא בריאות וכדו'. א"כ כל מטרות קלקול המעשים אינו אלא כדי שנתעורר מהמצב הסטטי בו היינו שרויים קודם לכן - בנתק. שלמה המלך ע"ה מגלה לנו "כי גם את זה לעומת זה עשה האלקים" ועל כן דוקא האדם שמורכב מנוף ונפש, זקוק לסיוע משמים כדי שיוכל להחזיק מעמד בתוך השגותיו הגשמיות, לכן הקדים הקב"ה וברא גם את התשובה קודם בריאת העולם, כמובא... כי התשובה היא חידוש הקשר והזכירה בבורא העולם. מלבד זאת עצם היגיעה בתורה שקדמה לעולם וקיום המצוות שמכשירות את האדם לדבקות בה', מכניסה את האדם למסלול הזה של החיבור לאין, הוה אומר - זכור!

כך מבארים גם את מפלתו של המן הרשע. לכאורה מדוע היה צריך לעשות עץ בגובה חמישים אמה דווקא? אלא המן גם הכיר את הכלל של 'זה לעומת זה'... ולכן עד שער המ"ט עדיין היה לו שליטה כביכול בשערי הטומאה, אך בשער הנון שם אין לו שליטה כי יסוד שער הנון הוא הביטול, והמן הוא היפך הביטול. ומכיוון שניסה להיכנס בשער הביטול

רפאות ידידנו ר' יצחק בן רחל אסתר רפז"ש בתשח"י

משלוח מנות

לידידים שלך בנפש

ספר פרי הארץ עם הביאור הנפלא פרי מחק'

חפיע
סב

ניתן להשיג
בירושלים
בטל' 053-5108833
בית עילית
רח' קדושת לוי 47/2
טל' 02-5806724
בני ברק
בטל' 03-5786377
בית שמש
רח' הרב הרצוג 35
טל' 052-710060

הפצה ראשית: 03-5786377

מכתב קכט - צו

ומה הקב"ה שואל מאיתנו אינו אלא להכיר ולהודות בזה, כלומר להיות נאבק להישאר תמיד ביסוד האמיתי שלנו שהוא יסוד האין. ולא נקרא למידת השפלות וההכנעה ירידה ממדרגתנו, כמו למשל השפלת העבד והשפחה, אלא פשוט לחיות באמת ביסוד האמיתי שלנו, כי מה חיינו ומה אנו ומה צדקתנו ומה גבורתנו, והוא יוצרנו ויודע יצרנו ומבקש מאבקינו דרך בשרנו אליו לקרבנו. (מכתב קכ"ט)

"תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח" צריך להבין מהי ההדגשה של "מתחת השמים".

והנה כל ענינו של עמלק היה להלחם בהקב"ה ובאמונה בו, ככתוב: "מלחמה לה' בעמלק". עמלק רוצה שיחיו בדרך הטבע, היינו תפעיל את השכל שלך, את החשיבה שלך, את התכונות שלך, ואל תתן לבורא עולם להוביל אותך. בתפילה אנו אומרים: "ותקננו בעצה טובה מלפניך", שדרכו של עולם כשאדם נמצא בזמן משבר וחושך, הריהו מיד מנסה לייצר בשכלו פתרונות איך לצאת מהמצב. אולם לפי דרך האמונה כפי שלימדנו ר' אשר זצ"ל, כשאדם נמצא בשעת קושי וזקוק לישועה, זה קריאה מהקב"ה, עליו ללמוד מהמצב את אפסיותו והחוסר אונים שלו, ואז "מאין יבוא עזרי" מתוך הכרת האין שלי, יבוא הפתרון של הקב"ה. הוא יתן לי את העצה. ולא שאני לא צריך לחשוב, אלא אני צריך לבקש ממנו שיתן לי את החשיבה הנכונה.

וזה מה שאנחנו אומרים, "ותקננו בעצה טובה מלפניך" שהעצה תבוא ממך, וזה ע"י שאני לא סומך על שכלי, ומתוך הכרת האין אונים שלי אני מבקש ממנו שיתן במוחי את העצה הנכונה. ולדרך זו התנגד עמלק. עמלק אותיות עם קל שנתפס לדרך קלה וטבעית ולא לדרך אמונה. וזה כוונת הכתוב "תמחה את זכר עמלק מתחת השמים" עמלק רוצה להשאיר אותך בעולם הטבע כלומר "מתחת השמים" ואילו התורה רוצה שתחיה בדרך אמונה שהיא "מעל השמים".

פורים

לא כן כשאדם שם אל ליבו את שפלותו האמיתית ופחיתות ערכו, שאין לו שום יסוד מעצמו, הרי כל נפילה באה להזכיר לו זאת, הרי אז אינו מתייחס כל עיקר, אלא מבקש רחמים מהסומך נופלים, כי לא ידח ממנו נדח ואל ישוב נכלם מלפניו, ועל ידי כך יזכה לתיקון מידותיו והדבקות בו יתברך שמו. (מכתב צו)

מבואר (בליקוט שמעוני, אסתר, רמז תתרנ"ז) שהגזירה בשמים נחתמה בטיט ולא נחתמה בדם, ולכן היה אפשרות לבטלה, ע"י ריבוי תפילה וזעקה, וצריך ביאור מה ההבדל בין חתימה בטיט לחתימה בדם.

יש לומר שיש שני סוגים של חטאים. חטא שנובע מתאוה נמוכה ושפלה, אך עדיין האדם לא התנתק מה', שבתוך תוכו יודע שיש ה' וכי הוא לא בסדר וכואב לו על כך, ומודה בכשלונו מול ה'. אולם יש חטא שבא מתוך מריבה ועזות פנים מול המלך, בבחינת עמלק "ולא ירא אלוקים". והנה המלה אדם מורכבת מא-דם, וא' רומז להקב"ה אלופו של עולם, ודם רומז לנפש האדם, כי הדם הוא הנפש. וכשאדם חוטא מתוך מרידה במלך, בבחינת עמלק, אזי הוא מפריד מעצמו את ה-א' ונשאר דם (קדושת לוי בדרוש לפסח).

ולפי"ז נפלא להבין שהחתימה לא היתה בדם, היינו שזה מגלה שהחטא נעשה מתוך תאוה שפלה של רפש וטיט ולא מתוך מרידה במלך. כי כל עוד והאדם מחובר אל ה' ואף אם נפל בחטא, אבל יודע שהוא בחינת רפש וטיט, אזי הוא יכול להגיע להכנעה לבורא, אפילו כשחטא, כי הוא מכיר את האין אונים שלו וצועק לה' מעומק ליבו שיעזור לו להתגבר על טבעיו הלא טובים ואז הקב"ה מקבלו ברחמים, ועוזר לו להתגבר. ואז דוקא ירידתו נהפכה לעלייה בבחינת "שבע יפול צדיק וקם" שמי שקם מתוך הנפילה שלו, זה נקרא צדיק, ואז נהיה ונהפוך הוא ומתבטלת הגזירה.

לדאגה מה זו עושה ?

לכן במקום לומר "אני פוחד שיקרה משהו", מעדיף אדם לומר "אני דואג שיקרה משהו". זו אשליה של עשייה. רוח משני נוסף יש לדאגה, מי שדואג, משחרר עצמו מאחריות, לעשות מה שיכול, כי הוא עושה משהו – הוא דואג. אולם לדאגה יש גם מחיר. מי שדואג חי בפחד מתמיד, מפני האיום שעורר את הדאגה. הפחד המתמיד שוחק את מערכת העצבים ומחליש אותה ועשוי להכניס את האדם למצבי נפש מסוכנים, כמו דכאון. כפי "שתוחלת ממושכה מחלת לב", כך דאגה ממושכה מחלת לב, כיוון שמשכנה בלב ("דאגה בלב איש").

הדאגה גם מולידה מחשבות סרק, ספקות וחוסר אמון בזולת ובעצמו. אם אתה חושש שילדך יצטנן בטיול ללא סוודר, נסה לשכנע אותו. אם הוא לא השתכנע, שחרר אותו וסמוך עליו ועל ה', אחרת לא ילמד לקבל אחריות על עצמו.

אם אתה יכול לעשות ? עשה ! אם לא, השלך על ה' ייחבך.

ר' אשר היה אומר : "הדאגה איננה פוטרת בעיות. גם הבורא מחותן ואין לך מה לדאוג".

מכיוון שאדם בוחר לדאוג, הוא יכול לבחור שלא לדאוג ולהמיר את הדאגה בתפילה אל ה'.

דאגה איננה תוקפת בני אדם שמחים. היא תוקפת בני אדם בעלי מחשבות שליליות, שרחוקים משמחה. לכן אמונה ושמחה הן תריס בפני הדאגה. דאגה היא מעין התמכרות. על כן דרושה החלטה נחושה להשתחרר ממנה ולהיזרק לאמונה. "אני מאמין שה' אתי. והוא בעל הבירה". אפשר גם לשנן את משפט-ג.ז.י : "גם זה יעבור", מאגדת שלמה המלך.

עוד מדברי ר' אשר על הדאגה:

...יש אנשים שדאגת הפרנסה מטרידה אותם ללא הרף. לעומתם יש כאלו, שפרנסתם בשפל המדרגה, אך אין בזה כדי להכאיבם כ"כ. מזה רואים שהכאב הנמצא במחשבה אינו נעוץ דווקא בסיבת עובדת מציאות החיים, אלא מקור הכאב והדאגה בנפש.

...כאשר תכיר שהכאב והדאגה שלך הוא דמיון ואתה מתקיים מכוח ההשגחה, שעליה אתה שם כל ביטחונך ואמונתך, אז תלך ותשתפר ראייתך.

שומעים הרבה התבטאויות כגון, "אני מודאג מן השלג הצפוי בשבוע הבא", "אני דואג לבני שמא יצטנן בטיול של כיתתו". מהי דאגה? ההגדרה המקובלת: חשש מפני מצב שלילי שעלול לבוא.

רש"י - כל 'דאגה' שבמקרא לשון יראה. בספרות החדשה משמש ביטוי זה, גם כפעולה, "אני אדאג שלא יחסר לך דבר".

דָּאָגָה בְּלֵב אִישׁ יִשְׁחָנָה וְדָבָר טוֹב יִשְׁמָחָנָה (משלי י"ב כ"ה)

רַבִּי אֲמִי וְרַבִּי אֲסִי, חֵד אָמְרָה, יִשְׁחָנָה מְדַעְתָּ. וְחֵד אָמְרָה, יִשְׁחָנָה לְאַחֲרִים: (עין יעקב סוטה אות קי"א) פירש רש"י שיחנה לאחרים שמא ישיאוהו עצה.

וּמִי שֶׁלֵּבּוֹ שָׁלֵם עִם ה' וְאִמּוֹנָתוֹ יִזְקָה וּמֵאֲמִין שֶׁהֵפֵל בְּרָצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזִי הוּא בְּשִׁמְחָה תָּמִיד וְאֵין לוֹ שׁוֹם דָּאָגָה וְפֶחַד קָלָל מִשׁוֹם דָּבָר שֶׁבְּעוֹלָם בְּבִחִינַת אֵל תִּירָא מִפֶּחַד פִּתְאֹם יָכוֹ,

(לקוטי הלכות יו"ד הלכות כלי היין הלכה א')

מכאן, שאמונה ושמחה הן תריס בפני הדאגה.

הרב דסלר במכתב מאליו: כאשר אדם מאמין שהכל מאתו יתב', לא ימצא מקום לדאגה כלל. ידוע שאין אדם דואג, אלא על דבר שחושב שיכול לפעול לתיקונו, אבל דבר שבהכרח יקרה, כגון שבוודאי ימות, לא ידאג, יען כי אין עצה לפניו ומוכרח הוא לזה. אילו ידע אדם שרצון ה' שיעשה מעשים, וידע שאין המעשים פועלים, אלא השי"ת לבדו, ואין עצה לאדם, ורק עצת ה' היא תקום, לא ידאג יותר, מכיוון שאין מקום לדאגה.

אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְשַׁמֵּחַ שָׂם, מִחֲמַת שְׂפָגָם שָׂם בְּאוֹתָהּ הַמִּצְוָה שֶׁנִּקְדָּתָה שְׂמִיחָה בְּנֵל, וְאֶדְבָּא, יֵשׁ לוֹ דָּאָגָה שֶׁהוּא הֶפֶךְ הַשְׂמִיחָה. בְּבִחִינַת (תהילים ל"ח): "אֶדְבָּא מִחֲטָאֲתִי", וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה מִרְגִּישׁ וְנִזְכָּר הַחֲטָא שֶׁעָשָׂה מִקֶּדֶם: (לקוטי מוהר"ן א' קע"ח)

במקום שמחה אין דאגה ובמקום דאגה אין שמחה.

אדם בוחר לדאוג. מה נותנת לו הדאגה? קשה לאדם להרגיש חסר אונים. אדם רוצה להרגיש שהוא שולט במצב. על כן הוא פוחד להיזרק לאמונה, באשר עצם האמונה, זוהי הודאה בחוסר אונים. לכן הדאגה נותנת לאדם אשליית אחיזה "אני עושה משהו". פחד איננו פעולה, זהו מצב. דאגה עושה רושם של פעולה.

עד דלא ידע - מה?

בפורים יש לשים את הדגש על הדעת איתא במדרש פנחס, שפעם דיברו על איזה צדיק, ואמר הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע, אין אתם יכולים להשוות אותו לר' רפאל שלי, הלא ר' רפאל שלי אוהב אפילו רשעים גסים. ופירשתי בדרך זה מה דאיתא בחז"ל, 'חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי פי' שהוא אוהב אפילו את הרשעים הגסים ביותר, שהם בחינת המן הרשע! כמובן, שאין מדובר על מסיתים ומדיחים, אלא מי שלומד את הכשלונות שלו ורואה שאין לו במה להתגאות, הוא רואה א"ע ערב ובקר וצהריים כמות שהוא.

(ליל פורים המשולש-ליל ששי פ' כי-תשא תשנ"ד)

כל הפושט - נותנים לו

בא יהודי ומבקש: רבש"ע, רחם עלי, מאוצר מתנת חינוך תחנני תוציא את הישועה שלי מאוצר מתנת חינוך! ואנחנו יודעים לגבי ביטוח, שכאשר משלמים לחברת הביטוח במשך כך וכך שנים - אחר-כך הביטוח משלם. אולם מי שלא שילם דמי ביטוח - וכעת מבקש שיתנו לו מאוצר מתנת חינוך - מדוע מגיע לו מאוצר מתנת חינוך? אלא מאי, אנחנו נותנים בפורים לכל אחד. כדאחז"ל 'כל הפושט יד נותנין לו', אע"פ שאינו הגון ואינו כדאי - א"כ יש לנו הכח הזה! אנו הפקדנו ב'בנק' של אוצר מתנת חינוך! לכן אי אפשר שהמקטרג יקטרג שאין אנו ראויים לקבל מאוצר מתנת חינוך, שהרי

הפקדנו! בפורים לא הסתכלנו ולא השגחנו בשום דבר אלא נתנו לכל אחד. זה הכח של 'אוצר מתנת חינוך'. א"כ הקב"ה נתן לכלל ישראל 'פטנט' כזה שיכולים להמשיך בעזרתו מאוצר מתנת חינוך!

אוצר מתנת חינוך

כח הצדקה הוא מן המידות העליונות, וכאשר אנו מבקשים מהקב"ה: רבש"ע, תשפיע לנו מאוצר מתנת חינוך - הריהו משפיע ונותן! א"כ יש עולם כזה שאנחנו מתקשרים בו, אבל לא בכל יום ניתן להתקשר שם, שהרי בכל יום עליך להסתכל ולבדוק למי אתה נותן. ואילו בפורים יכולים לבקש 'מאוצר מתנת חינוך' - מפני שאנו ג"כ נותנים מתנת חינוך אפילו למי שאינו הגון, א"כ בפורים יש הכח הזה שהוא גבוה יותר מהמידות שא"א למדוד את האדם מי ראוי ומי אינו ראוי - הכל בטל ומבוטל כעפרא דארעא. כל אחד יכול לבקש את הישועות שלו בפורים.

(סעודת פורים תשנ"ד)

תפילה מתוך הכנעה

אדם שרואה שמתעוררת אצלו המידה, איזו מדה שתהיה, והוא אינו יכול לשלוט עליה - על זה אומרים חז"ל 'הרשעים ברשות לבם'. הם לא יכולים לשלוט על הלב שלהם. וכן 'ויאמר עשו בלבם, אמר נבל בלבם, ויאמר ירבעם בלבם, ויאמר המן בלבם'. אבל הצדיקים - לבם ברשותם. לצדיקים יש הדעת, השכל, והם שולטים על התאוות שלהם, הנה"ד וחנה היא מדברת על לבה.

ולכאור מה הפשט בזה? מה שייך להביא ראיה מחנה? הרי כשמדובר על הרשעים שאינם יכולים לשלוט על תאוותיהם, כמו המן שראה שכאן עומד להיות 'חתיכת כבוד גדול', לכן אמר בלבם שזה בודאי יהיה בשבילו. אך מה לזה ולחנה שמתפללת לה' על ענין ילדים? אלא מאי, בודאי שזה שייך אצל חנה, לומדים חז"ל שאע"פ שהיתה שבורה מהמצב שלה, שרצתה ילדים וכאב לה מאד, אבל הלב לא היה שולט עליה. היא לא נשברה מזה, 'וחנה היא מדברת על לבה' - היא יותר גבוהה מהלב. זה היה בהכנעה. הדיבור שלה היה בהכנעה. אלו שאין להם ההכנעה נגד דרכי ה' מתרעמים ובוועטים, אך חנה - גבוהה יותר מהלב שלה, היא מסתובבת 'עם ראש'. אז היא 'מדברת על לבה'. זה החילוק שמביא המדרש בין מש"כ 'ויאמר המן בלבם' או 'ויאמר עשו בלבם' וכו' לבין מש"כ 'על לבה', 'וישם דניאל אל לבו', וכן 'ויאמר דוד אל לבו'. דוד המע"ה מדבר אל הלב, זה כמו שני אנשים המדברים זה אל זה - הוא שולט על לבו. ומסיים המדרש, וזה פחד נורא: 'ודומים לבוראם'!

מחיית עמלק כיצד?

שאלתי את רבי אשר כיצד ניתן לקיים מחיית עמלק, והוא השיב לי: ע"י היסח-הדעת. ולכאור זה צ"ב, מכיון שצ"ל להיפך - שהרי צריך לזכור את עמלק כמש"כ 'זכור את אשר עשה לך עמלק', וא"כ זה לא צ"ל ע"י היסח-הדעת. והוא הסביר, שהסח-הדעת צריך להיות שמסח את הדעת מעצמו - ועי"ז ממילא תתקיים מחיית עמלק, שהרי האדם כל הזמן חי ומרגיש את האחיזה שלו בעצמו - הוא חי את הרגש שלו, ואת האחיזה ממעשיו הטובים. אך כאשר יסח את דעתו מעצמו, וזה ניתן רק דרך הכשלונות והנפילות שלו - כשרואה שכל מעשיו אינם שלו, שזה לא הוא, אז אין לו האחיזה בעצמו אלא בקב"ה, מתוך זה מתקיימת מחיית עמלק.

(ליל ש"פ פ' תצוה-זכור תשנ"ד)

אצל הקב"ה כתיב ויאמר ה' אל לבו. סיום זה מבהיר הרעיון: ודומים לבוראם! אצל הקב"ה כתיב ויאמר ד' אל לבו לא אוסיף עוד לקלל - הקב"ה נשבע שלא יביא עוד מבול לעולם. מדת רחמי גברה על מדת הדין, אע"פ שהיתה התעוררות של דינים, אך מדת רחמי גברה. כשאדם חי ורואה ח"ו מדת הדין, אומר המדרש שג"כ צריך לחיות עם המדות של הרחמים כלפי הקב"ה! כמו שהקב"ה, כשקיבל את מדת הדין מהמעשים של בני-האדם, התעוררה והתגברה אצלו מדת הרחמים, כשהקב"ה אמר 'לא אוסיף עוד לקלל', כך הצדיק ג"כ מגיע לדרגה הזו אע"פ שהקב"ה מתנהג עמו במדת הדין ח"ו, אך הוא איננו מתרעם עליהם, על הצדיקים הללו, כתוב 'וישם דוד אל לבו', 'וחנה היא מדברת אל לבה'. אותם צדיקים יכולים להגביר את מדת הרחמים, וכשהם מגבירים את מדה"ר אז באמת הם ממשכים את הרחמים.

(ליל פורים המשולש-ליל ששי פ' כי-תשא תשנ"ד)

בח הצעקה לה'

מובא בספח"ק 'תולדות יעקב יוסף' בשם **הבעש"ט הק' זי"ע**, כשיש ליהודי מלחמה נגד היצר הרע, כשמתגברת עליו מדה רעה והוא צועק לקב"ה: רבש"ע, הצילני! - כבר יש עליה לשכינה הק' בדרגה. זה נקרא בבחי' נה"י. וזה יסוד גדול בעבודת ה' - עד כמה גדול כוחה של צעקה שיהודי צועק לקב"ה: **הצילני מהיצר הרע!** וישנה נקודה נוספת בזה, שהיא יותר 'למעשה': כאשר אחד מצער את חברו - נניח

שראובן מצער את שמעון ופוגע בו ואומר לו דברים קשים או מזיק לו, הרי אותו שמעון שקיבל את הצער - נמצא כעת במצב של נסיון. יש בזה איסורים של 'לא תשנא', 'לא תקום ולא תטור' - שלא ישמור שום שנאה בלבו. האדם צריך לתת את המחשבה וללחום עם עצמו להגיד ולהרגיש שהצער הזה הוא מבורא-העולם, ועי"ז הוא ממשיך את השכינה עליו!

סוד הישועות

ובודאי צריכים את הכל להוריד אל המלכות מההשפעות הגדולות שמקבלים, והמלכות היא בבחי' 'דלית לה מגרמה כלום'. האדם צריך לחיות בהכרה, שהכל 'מתנה' מהקב"ה, ואילו הוא לית ליה מגרמיה כלום. אין לו להתגאות ח"ו בשום דבר שמשפיעים לו מן השמים - זה הכל רחמים וחסדים, ואילו הוא באמת איננו שווה את זה - אין גבוהות לפני המקום. ואפילו משה רבינו ע"ה, אשר היה הדעת הכללית של עם ישראל, כמובא בספח"ק, והיה בדרגה כל כך גבוהה של דעת, אמר לו הקב"ה לאחר חטא העגל: "לך רד" - כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל! ובמשך ל"ח שנה לא דיבר איתו הקב"ה, כדאחז"ל, משום שכל ההשפעה שניתנה לו היתה בשביל כלל ישראל. לפיכך, האדם צריך לחיות בהכרה הזאת - כאשר עומדים בדרגה הגבוהה ביותר, בסעודה שלישית ובמנחה של שבת שאז עולים לבחינת 'כתר', כידוע - אפילו אז אומרים אנו 'אדם ובהמה תושיע ה'!'. שם זה היסוד של הישועות.

לבקש שלא נקה הקדושה לעצמנו

כשיושבים בסעודת פורים, עומדים במצב שאין בו שום קטרוג כלל, כמש"כ האריז"ל. כל אחד יכול לבקש - שהרי כל אחד צריך ישועות, וכלל ישראל צריכים ישועות. צריך לבקש בשביל הכלל ובשביל הפרט, שלכל אחד תהייה הישועות שלו, הן בפרט והן בכלל, ושלכלל ישראל תהייה ישועות, ושתהיה המתקת הישועות ושלכל החולים תהייה הרפואות והישועות - והבריאים יתמידו בבריאותם, שהקב"ה יעזור ותתבטלנה כל הגזירות הרעות מעל כלל ישראל, ושלא תהיה לשונאי ישראל שום שליטה להרע ח"ו לעם ישראל, ושתהיה התגברות הקדושה על הטומאה אצל הפרט ואצל הכלל - שהקב"ה יתן כח לכל אחד לעמוד בנסיונות, ושנוכל להתגבר - שהקב"ה ישפיע כוחות של קדושה ושלא ניקח אותם לעצמנו. שהרי כאשר האדם מקבל משהו, תיכף נכנס היצר הרע ומכניס את אפו לשם ורוצה גם הוא 'ניקה כלשהי', ה' ירחם, בזה שהוא מכניס לאדם איזו ישות ואיזו גדלות. א"כ האדם צריך להתגבר על זה ולדעת שאין שום גדלות - הכל ההשפעה של הקב"ה, ושהקב"ה ישפיע חוזק האמונה, כמש"כ **הרבי ר' אלימלך זי"ע** בתפילה, שיתן ההתחזקות באמונה 'כיתד שלא תימוט', שה' יעזור שתהיה לכל אחד ההתחזקות באמונה, ומתוך אותה התחזקות באמונה ישפיע לנו הקב"ה בעז"ה כל הישועות, שתהיה המתקת הדינים בכלל ובפרט.

(סעודת פורים תשנ"ה)

(נכתב ע"י ר' משה מאלר)

שפת אמת

פורים ע"ש הפור, משמע שעיקר הנס תולה בזה, שבאמת זהו גודל הנס, שמה שהגורל מורה עליו הוא שהטבע צריך להיות כן, ומזה מוכח שלא היה הצלת ישראל עפ"י הטבע כללי רק בנס.

רבי משה מסאווראן

ביציאת מצרים ראו הכל גבורת הבורא עד אין חקר, אבל לא ראו עדיין שגם אלהים אחרים אינם רשות בפני עצמם רק כל חיותם היא גם כן מהשי"ת, אבל בימי אחשוורוש ראו שהיה שונא ישראל יותר מהמן ואיך נתהפך לבו לומר "מי הוא זה ואיזהו גוי", ולנקום מהמן, אז ראו שגם הסט"א אינה רשות בפני"ע כלל רק ברשות מלך מלכי המלכים הקב"ה.

שפת אמת

איש יהודי יחידי ע"ש במדרש, כי כשבני ישראל נעשין אגודה אחת אין לעמלק שליטה עליהם, ולכן הלשין המן "עם אחד מפוזר ומפורד", שכל הכח שלהם זה האחדות, ועתה הם מפוזרים, והאמת שכן היה ע"י החטאים נתעורר כוח עמלק ואינו מניח להם להתאחד, ולכן נאמר "לך כנוס וכו' להקהל ולעמוד על נפשם", הכל ע"י הכינוס והקהילה, ומדרכי הצדיק איחד אותם ונתאחדו כי היה לו כוח האחדות לכן נקרא 'יחידי' כלל כל היהודים, וכן בכל פורים נתעורר כוח האחדות וע"ש

זה קבעו המצוות קריאה בציבור משפחה ומשפחה וכו' שבזמן הבית היו מתאחדים ממש במקום אחד, ועתה בגלות התאספות כל מקום ומקום בכוח מצוות אלו משלוח מנות ומתנות לאביונים, הכל בעבור האחדות.

חידושי הרי"ם

פורים זמן רצון לכל, שעת רעוא דרעוא, כל אחד יכול לפעול אצל השי"ת שימלא כל משאלות לבו לטובה, והלכה מפורשת בשו"ע: "אין מדקדקין במצוות פורים וכל הפושט יד נותנין לו", לכן התקינו בפורים שחייב לשנות יין עד דלא ידע, כדי שלא לדעת מה לבקש.

רבי ישראל מצ'ורטקוב

זקני הק' הרה"ק מרוז'ין זי"ע היה אומר על מאי דאיתא בתקוני זוהר דפורים נקרא על שם יום הכיפורים כ-פורים, נמצא דפורים גדול מיוכ"פ והטעם הוא כי יום

כיפור מכפר רק לשבים (שבועות יג), ופורים בין לשבים ובין לשאינם שבים, כי בפורים כל הפושט יד נותנים לו.

חידושי הרי"ם

היצר הרע מרמה כל אדם ומכניסו לשקו, ובפורים נפתח השק, פתחת שקי ותאדוני שמחה, שעל ידי הסרת השק מגיעים לשמחה של מצוה.

החזנה מלובלין

והשתיה כדת אין אונס כי כן יסד המלך יש לומר היסוד של רצונו יתברך לקיים את התורה ולא לעבור שלא להיכשל, הוא להיות נכנע, ואז ה' אתו, כי את דכא ושפל רוח' וממילא אינו יכול היצה"ר והסט"א לגשת אליו, וזהו 'והשתיה' היסוד העולם 'כדת' לקיים את התורה, 'אין אונס' פירוש צריך לאונס עצמו להשיג מדרגת 'אין' וזה 'אשא עיני אל ההרים' הוא כמה מיני 'צה"ר הנקרא הר וקאמר 'מאין' הוא כניעה 'יבא עזרי' כיצד קאמר 'עזרי מעם ה' כי עי"ז אני עם ה'.

אוהב ישראל מאפטא

בשם המגיד מזלאטשוב, ויהי אומן את הדסה (אסתר ב, ד) אומן מלשון אמונה והוא לשון המשכה וגידול, כי באמונה יש כח זה שע"י האמונה יומשך הדבר הזה ממקורו ויבוא היינו ע"י שהוא מאמין בהשי"ת ובוטח בו באמונה שלימה על שום איזה דבר אז נמשך הדבר ההוא ובא בשלימות.

לעובדא ולמעשה - פורים

לשמוע את חסרוננו

בחג פורים היו רבים מבני הישיבה מתכנסים בביתו של המשגיח רבי יחזקאל לוינסטיין זצ"ל. המשגיח היה נותן להם לשונות יין כדת היום.

באחת השנים בעת שהיו הכל שותים ושמים, נגש אחד הבחורים אל המשגיח והחל לצעוק עליו... בחורים שראו זאת בקשו לסלקו מאת המשגיח, שהרי ביזהו בפניו, אלא שהמשגיח לא נתן להם לסלק אותו, באומרו:

חפץ אני לשמוע את מה שיש לו לומר... בפורים יכול אני לשמוע מפי הבחורים מה אוכל לתקן במדותי ובהתנהגותי... ואת זאת אתם רוצים למנוע ממני?!

מצוה לשמה

הרבי השר שלום מבעליזא זי"ע א"ה היה קורא בעצמו את המגילה, ובאותה שעה כל מי ששמע את המגילה מפיו היה מתמלא פחד ואימת הבורא.

כבר בצעירותו כשהסתופף בצילו של החזנה מלובלין זי"ע וקרא את המגילה, אמר הרבי מלובלין את המעשה הזה כבר שמעתי הרבה פעמים, אבל כמו שמספר אותו אברך זה, עוד לא שמעתי מעולם.

באחת השנים אירע, כי בניו של הרבי, הרבי ר' יהושע ואחיו רבי אלעזר הגיעו בערב פורים למלון בכפר פלוגי, ונאלצו בעל כורחם לשמוע את המגילה מאיש פשוט.

לאחר הקריאה התבטא רבי אלעזר על שלא זכה לשמוע את המגילה מאבא, נענה אחיו רבי יהושע ואמר: אדרבה אני שמח על כך שכן בכל שנה כשאני שומע מאביו אין הכוונה בשלימות לשם מצוה שהרי הקריאה כ"כ מלאה מתיקות, אבל היום ששמעתי מאיש פשוט ללא שום הנאה קיימתי את המצוה ללא פניה, רק לשם מצוה.

הכל בהשגחה פרטית

היה רגיל האדמו"ר בעל החידושי הרי"ם מגור זי"ע א"ה לומר: סיפור המגילה לא התרחש בפעם אחת. בתחילה שמעו היהודים כי אחרשוורוש עורך סעודה, לאחר מכן שמעו כי המלך הרג את ושת. ואז כאשר הגיע מישוה לביהמ"ד וסיפר על כך ענו לו "אל תבלבל לנו את הראש בשטויות והבלים". אח"כ שמעו היהודים כי אסתר נעשתה למלכה בבית המלך.

ורק בסופו של דבר כאשר התרחש הנס הגדול או אז הבינו היהודים כי לכל המקרים שמקודם היה קשר ביניהם, והכל היה שרשרת אחת עד להתרחשות הנס.

המגילה של 'לעתיד לבוא'

פעם בפורים שאל השרף מקאצק זי"ע א"ה, מתי יכתבו כבר את המגילה? לא הבינו השומעים את כוונתו, נכנס בנו לשאול את אביו מה הפירוש של שאלתו?

ענהו הרב: ממגילת אסתר רואים שמכל הצרות שעברו צמחה הישועה, כן יהיה לעתיד לבוא יכתבו מגילה מהצרות וכולם יראו כיצד צמחה הישועה ע"י הצרות, לכן שאלתי "מתי כבר יכתבו את המגילה של לעתיד לבוא?"

'המן שבתוכנו'

באחת השנים הציגו בישיבתו של הסבא מנובהרדוק זצ"ל מחזה של מגילת אסתר.

לאחר שסיימו אמר הסבא זצ"ל: את תפקידו של המן יותר קל להציג מאשר את תפקידו של מרדכי, שכן בכל אחד מאתנו מצויות מדות מגונות ומעט ממת העריצות, אולם את מידותיו וסגולותיו של מרדכי הצדיק קשה יותר לחקות ולזה צריך כשרון ומאמץ מיוחד שכן צריך לאחוז בזה ולהיות באמת כמוהו.

לעשות רצון ה'

הגה"ק ר' אליעזר רוקח מאמסטרדם זצ"ל בעל ה'מעשה רוקח' נודע בקדושתו המופלאה ואף לאוזניה של המלכה במדינתו ובקרר כל גויי הארץ יצא שמו לתהילה.

שנה אחת בפורים בעת הסיבו לסעודה באו אליו שליחים מאת המלכה וספרו על הסכנה המרחפת על כל יושבי המדינה, שכן נפרצו הסכרים העומדים בפני מי הים, והגלים הסוערים הולכים וגוברים ועומדים לשטוף ולבלוע את המדינה כולה.

לתדהמת כל השומעים שהיו בטוחים שעכשיו יעמוד הרב בתפילה ובצעקה, ציוה הרב על כל הנוכחים להעמיד עוד בקבוקי יין ושכולם יתבסמו כדת היום... ואמנם לא עברו שעות מרובות ושלוחי המלכה הגיעו לבשרו שהים נח מזעפו והסכנה חלפה.

לאחר זמן שלחה המלכה לקרוא לרב להביע את פליאתה על ששמעה משלוהיה שהרב כלל לא עמד להתפלל אלא עשה הילולא ברוב שמחה וצהלה ויין לרוב.

ענה לה הרב: אנו דרכינו לרצות את בוראינו בזה שאנו שומעים לקולו ועושים את מצוותיו ובזה אנו מבקשים ממנו שאף הוא ישמע לקול תפילתינו. וכיון שביום פורים נצטוונו לשמוח ולשתות יין ולהתבסס, החלטנו איפה לקיים את המצוה ביתר שאת. ואכן נתקבלו מעשינו לרצון לפניו וכל המדינה נצלה.

אין שום עזרה מבלעדי השי"ת

איתא בגמ', אסתר ירקרוקת היתה ולכאורה מדוע היתה ירקרוקת, אלא הטעם הוא כי ללא חסרון זה, היו היהודים אומרים, אחות לנו בבית המלך ולא היו חוזרים בתשובה, ומרדכי היה יכול לצעוק ביום ובלילה ודבריו לא היו נשמעים, ולכן אומרים חז"ל שהקב"ה עשה שאסתר תהיה ירקרוקת ואז צעקו לה' כי ראו שאין שום עזרה מבלעדי השי"ת.

רצף כאביו של האדם הם רק מהדמיון

בענין הפחדים שיש לאדם, כל כאב ופחד זה באמת כואב ואסור לזלזל בזה, וכשהאדם בצער צריך להתפלל ולפתח במחשבתו שהכאב הוא בס"ה רגע אחד, וזה גלים של כאב שכל כאב זה רק רגע, רק האדם מפתח מזה פחד וזה גורם לעוד כאב, וזה מביא עוד כאב ופחד, והפחד מוליד עוד פחדים ולבסוף יש לו באמת רצף של כאב אבל הרצף של הכאב הם הדימויונות שלו עצמו, כואב לו כבר הדמיונות שלו, האדם צריך להלחם עם המוח לדעת שהכאב הוא לא מציאות, הכאב זה סיבה מהרבש"ע הוא מביא את הכאב וממילא עי"ז "משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטוח בה" שישמע בכל פחד את הקב"ה, ומשל לאדם שעומד ביער ורואה איזה דבר ומתחיל לפחד, כי חושב שזה איזה חיה וכד', ולבסוף רואה שזה עץ, וכל הפחד היה דמיון ולא היה בזה שום מציאות, אלא זה סיבה מאת המסובב את הסיבות עד אין סוף בשביל לעורר לו פחד ה'. וכן הדבר לגבי פחד שיש לאדם מאנשים, שהוא יעשה כך והוא ידבר כך, ומה אני יענה, כל פחד שיש לאדם צריך לידע שזה כמו העץ ביער, "אז ירגנו כל עצי יער" א. כל מי ומה שמפחיד את האדם זה רק עצי יער - דמיון. ב. ע"י העצי יער יכולים לשמוע פחד ה'.

והיה ה' מבטחו

כשלא היה גשם אמר רבי שמעון בר יוחאי שחסר ביחוד ורק בגלל שהיה חסר ביחוד לא ירד גשם, אם יש כאבים, יהודים בצרה זה בגלל שחסר "גאט", אם היה פה "גאט" אז אין מחסור ליראיו, וזה מה

שהקב"ה רצה להראות בלהשמיד להרוג ולאבד. הרי מה האדם עושה היום, עושה קופת חולים, לא הסתדרות ולא מכבי אלא מכבי מגן וגם על זה יש משלימה, כך שגם אם הקב"ה רוצה... אבל אני מסודר, אח"כ עושים ביטוח חיים משלמים מאה שקל, כל זה בשביל לומר הקב"ה יכול להכות בי אבל על המשפחה שלי אני אשמו, ואח"כ עושים ביטוח קשיש, שאם הוא יקח ממני את השכל אני אהיה מסודר וכך יש תוכניות על גבי תוכניות הכל בשביל להיות מ-ס-ו-ד-ה, ואז בימיהם היה "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד", לא עזר שום

תוכנית ביטוח, רק אז הקב"ה התגלה, וכך גם עכשיו הקב"ה רוצה להתגלות, הוא רוצה להיות בעה"ב.

רק כאשר חי עם הקב"ה יכול האדם להיות בשמחה

ביום הזה אפשר לצעוק א-לי א-לי למה עזבתני רחוק מישועות דברי שאגתי. וכמה שיבקשו ביום הזה שיתגלה הבורא כל עולמים בין ב'ה' לי בעוזרי' ובין ב'זאני אראה בשונאי', כך הרבש"ע יתגלה מחדש ויהיה כגבור מתרונן מיין, ואנו מבקשים מהקב"ה, הרי ההנהגה שלך נסתרת, שוחטים יהודים, יש כ"כ מחלות וחולאים, צריכים רחמים גדולים וישועות גדולות, אנחנו כ"כ בתוך הבוץ, איננו רואים אותך, וממילא אנחנו מדמיינים שיש טבע והכול מתנהל לבד, ואנחנו מבקשים א-לי א-לי למה עזבתני. מבקשים אנחנו שתתגלה אלינו, "והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד" היכן שכתוב והיה זה לשון שמחה, ומתי יש והיה, מתי יש שמחה, כשהיה ה' למלך על כל הארץ, אז יש שמחה ואז לא מפחדים מאף אחד כי כשחיים אחד עם הקב"ה בהכרח יש שמחה.

סתרו יושר - עצתו אמונה

"שיר המעלות לדוד לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל". ישראל, בכל דבר תאמרו "ה', שהיה לנו" ס' איז דא אגאט, כל דבר תאמרו גאט, גאט, גאט, כי "לולי ה' שהיה לנו" אם לא נחיה גאט "בקום עלינו אדם" קם עלינו המן, כי כל החיות של המן זה גאט, שנותן לו חיות בשביל שעל ידו תחזור אליו, וממילא אם אתה שומע שזה גאט "משם יתפרדו כל פועלי און", המן עצמו הוא לא מציאות, כל החיות שלו זה מהקדושה, ברגע שאתה הוצאת את הקדושה משם אז אין לו שום חיות, כמו בלון נפוח מלא באויר שאם תחורר בו חור קטן ישתחרר כל האויר החוצה.

סיפורו של המן היה כולו רע, אבל רק זה הביא אותם לקבלת התורה מאבה, רק כשהשי"ת דחק אותם אל הפינה הם הודו שיש גאט. "משם" - מהשימון "יקבצך ה' אלקיך", אבל בלי השימון בכלל לא

מחפשים אותו. "מן המיצר קראתי י"ה" בכל כאב שיש לאדם חייב להלחם ולבקש רבש"ע עוזר לי שאוכל לראותך ככאב ושלא אשבר ולא אתלה את הכאב בשום אדם ובשום גורם. כל אדם כשמרגיש כאב, כאשר הוא חש לחץ, הוא נמצא במצב של אור, וכמו התורה שניתנה באש שחורה על גבי אש לבנה, 'אש שחורה' היינו הכאבים שיש לאדם, 'אש לבנה' זוהי בחינת אין סוף שמחיה את השחור, אין אדם נוקף אצבעו למטה אלא א"כ מכריזין עליו מלמעלה. כל השנה אין כזה עזר אלוקי להגיע לאור הזה, אבל ביום הזה הקב"ה נותן עזר מיוחד להגיע להכרה שהכל זה גאט.

עד דלא ידע

האדם צריך לשמור את עצמו ביום הזה שלא יפסיד את המתנות הגדולות, ולכן צריכים להישמר מלשתות הרבה כדי לא להפסיד את הדעת.

בפורים נותנים הארה ורואים 'גאט' ובמקום לעבוד עם המח מתחילים להשתגע, למה?, כי זה באמת לא בהרגל מה שרואים ביום הזה, וכמו אלו הלומדים קבלה ואינם ראוים שמתחילים להשתגע מרוב האור, כן פה. ואמנם היו צדיקים שהשתכרו, אצל הרה"ק מצאנו השתכרו, ובבעלו אחד שתה והוציא ידי חובה את כל העולם, אבל ברוב החצרות ידעו חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע, עד שבא לבחי' שמכיר שהוא "לא" שמכיר באפסיות שלו, ולזה מספיק לשתות קצת.

הקב"ה שולח היום הרבה מה להלחם בפרטות לכ"א, צריך להעלות הכול אליו ולא לקחת שום אחיזה לעצמו, רבי לוי יצחק מבארדיטשוב אמר משמועה רעה לא יירא שלא יפחד מהשמועה רעה בתור מציאות אלא ישמע זאת כסיבה מהמסובב את הסיבות, ואז נכון לבו בטוח בה' ואל יחסר לו כלום, וכל מה שחסר זה רק כי 'אין ה' לי בעוזרי'. אבל אם ה' לי בעוזרי אז ואני אראה בשונאי יש מפלה לשונאים.

בנשיאת כפים ובשאלה איך קרה דבר כזה שיש נחלשים שהענן פלט אותם...

בספר שערי אהרן מביא מהמפרשים על פרש"י כל הנחשלים אחריו חסרי כח מחמת חטאם שהיה הענן פולטן הכוונה לאנשים משבט דן שהיה בידם ע"ז והיה הענן פולט אותם והיו העמלקים מקבלים אותם וחונכים מילותיהם וזורקים כלפי מעלה, רמז נחשלים לשבט דן שנמשל לנחש ע"ש.

מענין לענין באותו ענין מהדברים האמורים ניתן להבחין שאין יאוש בעולם כלל וגם שבט דן זכו למהפכה כבירה דהרי בפרשת ויחי בברכת יעקב נאמר "דן ידן עמו כאחד שבטי ישראל" פרש"י כמיוחד שבשבטים הוא דוד שבא מיהודה ואח"כ כתוב "יהי דן נחש" וכו' הרי ממשיכלו לנחש שהוא לכאורה בדומה למה שנאמר על דן שהוא מהנחשלים שהענן פולטו ונמשל כנחש. ובפרשת וזאת הברכה בברכת משה נאמר "ולדן אמר דן גור אריה יזנק מן הבשן" הרי שדן נמשל לאריה לקיים מה שאמר יעקב דן ידן עמו כאחד שבטי ישראל שהוא יהודה. מהפך כזה איך קרה? מהפך זה מתי קרה? אפשר לומר שהמהפך קרה במלאכת המשכן שנאמר "קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה וכו' ולהורות נתן בלבו הוא ואהליאב בן אחיסמך למטה דן" (שמות לה) פרש"י משבט דן מן הירודים שבשבטים מבני השפחות והשווה המקום לבצלאל למלאכת המשכן והוא מגדולי השבטים, לקיים מה שנאמר (איוב לד) ולא נכר שוע לפני דל, ע"כ. נראה שההשתלבות של אהליאב אל בצלאל למלאכת המשכן עשה את המהפך הגדול מלהיות בין הנחשלים שפלטן הענן להיות גור אריה ולהיות שופט כדוד המלך שהוא משבט יהודה. מזה אנו רואים מה הכח של החבר!

אמר הכותב: זכיתי להיות במחיצתו של מוה"ר אשר זצ"ל וראיתי בחוש איך שר' אשר הצליח להפוך בני אדם מן הקצה אל הקצה להוציאם מעמק הבכה ולהעלותם אל רום הפסגה ולהיות טופח על מנת להטפח בדרך התורה והחסידות מתוך פשטות עצומה. אצל ר' אשר ראינו איך שמקיים את דברי הרמב"ן באגרת שכתב לבנו: ועתה בני דע וראה כי המתגאה על הבריות מורד הוא במלכות שמים וכו', על כן אפשר לך איך תתנהג במדת הענוה וכו' וכל אדם יהיה גדול ממך בעיניך וכו'. בכח ההפנמה המיוחדת של ר' אשר לראות בכל אחד את הנקודה הטובה שלו ולראות את עצמו שפל ונבזה כנגד כל אחד ואחד ממש, זכה שהתקיים בו השפל עצמו וינשאך המקום...

עשו הרשע ברשעותו למרות שהלכה עשו שונא את יעקב בכל זאת לא קרע הקשר עם ישראל, מאז ועד היום רוב המתגיירים באים מאדום מתוכם עובדי' הנביא, רבי עקיבא ועוד, ולכן אין כל פלא באימרת התורה "לא תתעב אדומי כי אחיך הוא", אך עמלק בכפירתו ובגאותו הביא את עצמו להיות "ראשית גוים עמלק" להרע לישראל ולנצל את החולשות שלנו עד היום הזה, רק אף שבפועל העמלק המסורתי נכד עשו אינו מוכר היום, שאבד מן העולם במלחמת שאול ומנקמת מרדכי ואסתר, אך התכונות של עמלק נשארו עד היום ובעיקר נשים לב שעמלק מצליח אך ורק כאשר אנו ברפידים רפו ידיהם מן התורה ורק כאשר אנו נחלשים ופולטן הענן ר"ל. תפקידינו בזכירת מעשה עמלק היא ההתחזקות באמונה פשוטה ובהשתדלות המיוחדת לראות את כל אחד ואחד מישראל חוסים בצל קל ובע"ה בהניח ה"א לנו מכל צרותינו וכשנזכר בשלימות האדם ושלימות הבריאה שבכללם למחות את זכר עמלק מתחת השמים. ועד אז לא תשכח את שתי המטרות שעמדו לנגד עמלק שנאתו וכפירתו בה' עד שיכון שמו וכסאו בשלימות אמן כן יהי רצון.

בתורה קיימות שתי התיחסויות הפוכות זו מזו כלפי צאצאיו של עשו בן יצחק אחי יעקב. אמרה תורה "לא תתעב אדומי כי אחיך הוא וכו' בניו אשר יולדו להם דור שלישי יבא להם בקהל ה'" (דברים כג ח-ט). ובאותה פרשה זכור את אשר עשה לך עמלק וכו' תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח (שם כה יט). מהו בעצם ההבדל בין אדום לעמלק. כשנעיין במקורות חכמינו ז"ל נגלה ששתי סיבות הביאו את עמלק להלחם בישראל:

א. במצותו של עשו לנקום ביעקב על שרימהו ונטל את הבכורה והברכות.
ב. בגין הכפירה באלקים כאשר שמעו עמים ירגזון הקשיח עמלק לבו מיראת ה' ויאמר שכל הנסים מעשה להט וחכמת משה. כל עוד שהיו ישראל שלמים באמונתם נפל פחד ה' גם על עמלק אבל ברפידים שרפו ידיהם מן התורה ובאשר ראשית גוים עמלק להיותו ראשון למכחישי ה' פעל זה בלבו להלחם מצד שהם ברפידים.

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריו וכו' רש"י שם מפרש אשר קרך בדרך לשון מקרה כלומר שלא התכוונו להתקפה זו דבר אחר לשון קר וטומאה שאר לטמא את ישראל ד"א לשון קור וחוס כמש"כ ראשית גוים עמלק אע"פ שנכוה הקרה אותם בפני אחרים. עכת"ז. מתוך דברי רש"י עולה שעמלק במלחמתו רצה להשיג את הפצת הכפירה בהש"ת, וכן מובא ברש"י בהמשך ויזנב בך כל הנחשלים אחריו, חסרי כח מחמת חטאם שהיה הענן פולטן. המלבי"ם מוסיף לבאר מה שכתוב בתורה ולא ירא אלקים כוונתו לומר שמטרת מלחמתו היתה להפיץ כפירה בעולם.

היוצא מהדברים האמורים שזכירת מעשה עמלק הוא המקריות המפתיעה והמקרות מלשון קור שקירר את הפחד של אומות העולם מלהלחם עם בני ישראל. אמנם בשים לב אם לא היינו צריכים לזכור את הרצון של העמלקים להחדיר את הכפירה בישראל היתה נשאת לפנינו הבעיה של שנאת עמלק על פי הוראת סבו עשו בלבד אבל מאחר והמטרה המרכזית של עמלק היתה להחדיר את הכפירה ולצרנו בני ישראל בזה שרפו ידיהם מן התורה ברפידים איפשרו לעמלק להשפיע על נחשלים אלו שפלטן הענן ע"כ שומה עלינו לזכור את מעשה עמלק ומלחמתו.

והנה מלחמת עמלק באה לבטוי בשני מהלכים, האחד להלחם עם השפעת העמלק שהיא הכפירה הקשה ביותר כאשר מצליח הוא להחדיר את הספקות כפי שקרה ברפידים שקראו את שם המקום מסה ומריבה על ריב בני ישראל ועל נסותם את ה' לאמר היש ה' בקרבנו אם אין, ואז ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים. והשני להלחם עם עמלק בזה שהעזי לצאת למלחמת תרבות זו. ע"פ יסוד הדברים האמורים ניתן להבין מדוע התנהלה המלחמה בשני מהלכים יהושע נלחם ברפידים ומשה עלה על ראש הגבעה שהוא הר סיני (ענין אבן עזרא). הכוונה בזה לומר יהושע אמנם נלחם בעמלק אך משה עלה על ראש הגבעה

על כן קרא לימים האלה פורים על שם הפור (ט). והנה קשה מאד שמרדכי ואסתר לקחו דבר צדדי וקראו עליו את שם החג הגדול והנורא, דהרי היה אפשר לקרותו "קיימו וקבלו" ע"ש שקבלו מחדש את התורה בשמחה ובטוב לבב ולא דרך כפיה, או "חג מרדכי" ע"ש מרדכי הצדיק, או "חג אסתר" וכו', ומדוע השם פורים נבחר ע"ש הפור, אתמהא!

והנראה לומר דכאן טמון יסוד גדול, דהנה המן ואחשוורוש וכל שונאי ישראל לדורותיהם מכחישים שיש בורא לעולם, ועמלים להשריש בלבבות כל ישראל את הכפירה בה' והסגידה לאליליהם ולתועבותיהם, ורוצים לחזק את כפירתם בכח ומחייבים את ישראל להשתחוות לע"ז ולאכול בסעודותיהם ולראות מראות אסורות וכו', ופתאום כשרוצים לעשות גזירה להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים ח"ו אין המן יודע איך ומה להחליט מתי כדאי שתהיה הגזרה, ולכן הוא חושב "בזה אני יעשה גורל", והרי גורל זה נקרא שהאדם מעביר את השליטה לרבש"ע.

וזה כאילו שהמן עמד ובקש, רבון העולמים איני יודע מתי לקבוע תאריך להשמדה של כלל ישראל, אנא בחר לי תאריך טוב ומצוין, ומכניס ידו לקלפי ויוצא לו ב"ג לחודש אדר, ומיד שמח המן שמחה גדולה על זאת, כי ראה שהש"ת עזר לו ונתן לו את החדש שמשה רבינו מת בו, וממילא מזלם של ישראל הוא בשפל המדרגה וממש נתן תודה להש"ת על הבחירה המוצלחת שה' בחר לו, וכאן טמון הנס הגדול והנורא, שאפילו המן הכופר בעיקר, הגיע למבוי סתום והוצרך לבקש מהש"ת עזרה לתכונותיו השטניים, על כן קראו לימים האלו פורים ע"ש הפור, שזה בטול של כל הכפירה והקלי' שהיא הודתה בפה מלא שיש בורא לעולם וצריך לפנות אליו, וכאן היה זה רגע הישועה הגדולה, והתכנית נפלה לתהום המצולה, ויהפך ה' את פור המן לפורינו, והוא הלך לתליה על העץ אשר הכין לו וכל העמלקים הרשעים מתו בים אשר שברו אויבי היהודים לעשות הרג בהם ויהפך הכל ע"י שהמן ראש הקליפות נכנע לרבש"ע ובקש עזרתו, ולכן נקרא כל החג פורים בלשון רבים שבעצם זה היה שתי הגרלות, הגרלה שהכין המן הרשע, והגרלה אמיתית שהרבש"ע הכין זאת להמן ולכל הקליפות להרגם ולהשמידם ב"ג אדר, וגם יש בזה רמז ליום הכפורים (כ-פורים) שהכהן גדול היה ג"כ מוציא שתי הגרלות אחד לה' והשני לעזאזל, והמן רצה שעם ישראל ילך לעזאזל, וה' הפך שעם ישראל יהיה לה' ויקבלו תורתו מחדש ככתוב קיימו וקבלו, ואילו המן והעמלקים הלכו לעזאזל ולא נשאר מהם שריד ופליט כן יאבדו כל אויבך ה', ודפח"ח.

(הר ציון)

עשו הרשע ברשעותו למרות שהלכה עשו שונא את יעקב בכל זאת לא קרע הקשר עם ישראל, מאז ועד היום רוב המתגיירים באים מאדום מתוכם עובדי' הנביא, רבי עקיבא ועוד, ולכן אין כל פלא באימרת התורה "לא תתעב אדומי כי אחיך הוא", אך עמלק בכפירתו ובגאותו הביא את עצמו להיות "ראשית גוים עמלק" להרע לישראל ולנצל את החולשות שלנו עד היום הזה, רק אף שבפועל העמלק המסורתי נכד עשו אינו מוכר היום, שאבד מן העולם במלחמת שאול ומנקמת מרדכי ואסתר, אך התכונות של עמלק נשארו עד היום ובעיקר נשים לב שעמלק מצליח אך ורק כאשר אנו ברפידים רפו ידיהם מן התורה ורק כאשר אנו נחלשים ופולטן הענן ר"ל. תפקידינו בזכירת מעשה עמלק היא ההתחזקות באמונה פשוטה ובהשתדלות המיוחדת לראות את כל אחד ואחד מישראל חוסים בצל קל ובע"ה בהניח ה"א לנו מכל צרותינו וכשנזכר בשלימות האדם ושלימות הבריאה שבכללם למחות את זכר עמלק מתחת השמים. ועד אז לא תשכח את שתי המטרות שעמדו לנגד עמלק שנאתו וכפירתו בה' עד שיכון שמו וכסאו בשלימות אמן כן יהי רצון.

הרצון והאמונה משנים את הטבע

צדור סיפורים מר' אשר כפי שסופרו לי לפני 10 שנים ע"י אחד החברים

א. בעת בניית הצריפים במירון. הכל נעשה כמובן על ידי החברים. אחד החברים בנה קיר שלם מפחים ועצים במשך כמה ימים, וכאשר הכל כבר עמד על תלו, פתאום התמוטט כל הקיר ונפל הצידה. החבר הבנאי נשבר לגמרי וברח מן המקום. זה היה מצב מייאש לגמרי. כולם עמדו שם ברפיון ידיים ולא ידעו מה לעשות. רק אחד לא הרים ידיים. ר' אשר עמד שם כמו גנרל וסקר את המצב. הוא ציוה על בחור אחר, לקחת לוח עץ ולתקוע אותו באדמה לצד הקיר הנפול בעזרת פטיש כבד. כאשר הלוח היה תקוע היטב באדמה אמר לו לעלות על סולם ולתקוע עליו עוד איזה עץ. לאט אבל בטוח, בעזרת הלחץ שהופעל עליו מהצד, התיישר הקיר שהתמוטט עד שחזר לגמרי אל מקומו.

ב. בעת בניית הצריפים, כל החברים היו עסוקים בבניה, ולא היה מי שיכין אוכל. ר' אשר עמד שם בטבעיות והכין סלט גדול עבור כולם. מורכב מחומרים בסיסיים בלבד, ירקות ומעט שמן ומלח לתיבול. אבל הטעם היה גן עדן. טעם שלא רגילים להרגיש בסלט פשוט. שאלתי - אומר בעל המעשה - אתר' אשר איך עשית את זה? איך נכנס טעם גן עדן לתוך עגבניה ומלפפון. אומר לי ר' אשר פשוט מאוד, צריך לרצות. אם אתה רוצה באמת שהסלט יהיה טעים, אז הוא נהיה טעים. לא הסתפקתי בהסבר ושאלתי, איך הרצון מוציא יותר טעם מהמלפפון. ענה לי, בתוך הירקות טמונים ניצוצות קדושים שצריכים לבוא על תיקונם. כשאתה רוצה באמת שלחבר יהיה טעם טוב בפה ושהאוכל יערב לחכו, הניצוצות יוצאים החוצה ומכניסים טעם במאכל. שאלתי אותו, וכל אחד יכול לעשות כך, או שזה רק אתה. ענה לי, כל אחד!

הלימוד מכך הוא, שכאשר אתה רוצה באמת שלחבר שלך יהיה סיפוק מהאוכל, אתה מתאמץ יותר, מתבל מעט, בודק שהכל כשורה, מתבל שוב, מערבב, וחוזר חלילה. כל זה דורש מאמץ ויצאיה מהעצלות המלווה אותנו על כל צעד ושעל. וכאשר יש נכונות לצאת מהעצלות, התוצאות מורגשות בשטח.

ג. במטבח ברחוב שולל יושב פעם אחד החברים ובדק ביצים. היו לו שתי תבניות לפתוח. פתח ביצה אחת ומצא דם, פתח שניה ומצא גם בה דם. ר' אשר עמד שם, אמר לו 'לך הצידה ותן לי לפתוח'. הוא התיישב והתחיל לבקע את הקליפות. שתי תבניות שלמות הוא פתח ולא נמצא דם באף אחת מהביצים.

הייתי בתדהמה, כי לפי הידיעה המוקדמת שלי, הביצים האלו היו באחוזים מאד גבוהים של דם, אז איך קרא הפלא, האם זה לפי הפותח? שאלתי את ר' אשר והתשובה היתה, אכן כן. זה שמקודם פתח רצה למצוא דם אז הוא מצא דם. אני רציתי לא למצוא דם, אז לא היה דם. כלומר, הוסיף ר' אשר, אפילו אם היה דם בביצה, היא התהפכה לביצה ללא דם. הרצון והאמונה משנים את הטבע.

ד. דוגמא יותר חריפה לזה. ר' אשר אמר לחברים שלפני שנוסעים לחדר לידה, לעבור דרך הבית שלו וליידע

אותו. ואפילו אם הוא ישן, להעיר אותו. פעם אחת כרעה אשתו של אחד החברים ללדת, הוא נסע אתה לבית חולים ועוצרים כמובן בביתו של ר' אשר לקבל את ברכתו ללידה קלה. אבל ר' אשר היה לאחר יום מפרך והוא ישן. בדלית ברירה נסע הנ"ל לבית חולים ונולדה אז אחת מבנותיו. למחרת כשבא לר' אשר שאלת אותו 'למה לא עברת דרכי?' אמר לו, 'עברתי אבל ישנת חזק'.

"חבל" ענה לו ר' אשר, "אם היית מעיר אותי ומספר לי היית מקבל בן, אתמול היה כאן יום של (חלוקת) בנים".

(וכידוע בירושלמי איתא שמין היילוד יכול להשתנות אפילו בשעת לידה. ויש מחלוקת בין בבלי לירושלמי בנידון).

ה. לי עצמי (המספר) היה סיפור דומה. כשנולדה בת, שאל אותי 'מה אתה רוצה בפעם הבאה, בן? יהיה לך בן!'

בדרכו של צדיק

אמרות, סיפורים, והנהגות מרבי אשר זיע"א

מעשה הצדקה - שלום

סיפר ר' אברהם משה קיפר ה"ל: כאשר הקים ר' אשר את ארגון הצדקה הגדול "יד עזרה", שדרכו סייע לנזקקים בהיקף עצום. לקחו תלמידיו חלק בגיוס הכספים, וביניהם גם אני שכיתתי את רגליי עבור איסוף כספים לפעולות החסד של יד עזרה. בתחילה הלכתי ל'דגי רקק', אך עם הזמן למדתי היכן גרים העשירים הגדולים, וביקשתי מהם להשתתף בפעילות. פעם אחת הצלחתי במיוחד. עשיר גדול מסר לי סכום שעלה על כל חלומותיי הוורודים ביותר. חזרתי לירושלים בתחושת שיכרות, והנחתי בחיור זחוח את הסכום על השולחן של ר' אשר, מרוצה מאוד מעצמי. אמר לי ר' אשר: "אני רוצה לספר לך סיפור קטן. אתה יודע, אני מטפל בכל מיני אנשים שצריכים ישועה, אחד מהם הוא יוס'לה. יוס'לה הוא בחור אומלל עם דימוי עצמי נמוך ורגשי נחיתות איומים. רציתי לרומם את רוחו והתחלתי לשלוח אותו בכל יום שיש לי לחלק סכומי כסף למשפחות עניות על פי רשימת כתובות שהעברתי לו. יוס'לה ממש נעשה אדם חדש, האור זרח בעיניו. הוא עושה משהו בחיים! מדי שבוע נתתי לו סכומים קטנים כדי לבדוק שהוא לא גונב ולא מאבד את הכסף. לאט לאט הסכומים הלכו וגדלו, וגם תחושת החשיבות של יוס'לה. 'אתה יודע שהיום חילקתי 300 שקל לצדקה!'. אמר לי יום אחד, נפוח מגאווה. לאחר שבוע נתתי לו 500 שקל, וגם אז הוא חזר מסוחרר בשבוע שלאחר מכן הוא כבר חילק 1000 שקל לצדקה, וחזר אלי כולו שואג: 'מי ידמה לי ומי ישווה לי? חילקתי היום אלף שקל!'. ר' אשר סיים כאן את הסיפור והשתתק. צחקתי. מי השוטה הזה שמתגאה עם הכסף שאתה מסרת לו? הרי הוא בסך הכל גזבר, צינור להעברת הכסף. מה הוא מתגאה כאילו חילק את הכסף שלו?

ואז המשיך ר' אשר: "אתה יודע מי זה יוס'לה? אני. אתה. כל אחד. הקדוש ברוך הוא נותן לנו את הכסף שלו, כמו שאומר הפסוק: לי הכסף ולי הזהב נאום ה'. אנחנו זוכים מדי פעם לתת משהו לצדקה, ואז מתגאים ובאים אל אלוקים נפוחים מגאווה, ואומרים לו: ראית? אלף שקל נתתי... טיפשים שכמותנו, וכי הכסף שלנו? והרי אין לנו כלום משלנו, אנחנו בסך הכל נותנים את מה שהוא מסר בידינו..."

איתא בשם צדיקים עה"פ האמנתי כי אדבר' שע"י הדיבורים באמונה, משתרשת האמונה אצל האדם. אמת נכון הדבר אבער ס'איז א עבודה. (ר' אשר זיע"א)

סיפורתי את זה להרב צ.ה. ושכחתי מכל הענין.

בפעם הבאה אמר לי צ.ה. 'הפעם יש לך בן'. בטלתי את דבריו, וכי נביא אתה? הוא הזכירני שאני אמרתי לו משמו של ר' אשר שיהיה בן, ומוכרח שיהיה כך. אכן אז נולד בני ש. חתנו של צ.ה....

ומאז, לפני כל לידה כאשר היינו עוברים דרך ביתו, היה אומה, 'מה אתה רוצה, בן? יולד לך בן. וכך היה, ומתי שלא הבטיח לי כך, נולדה לי בת...'

ו. הייתי אתו פעם בכותל המערבי, היתה שם משפחה שהביאה את בנה החולה. ילד שהרופאים גילו במוחו גידול ממאיה היו שם בכיות גדולות, וכאשר שמעו שר' אשר נמצא שם, מיהרו להציג את הילד לפניו. ר' אשר שוחח עם הילד ושאל אותו כמה שאלות ואני בעומדי מן הצד ראיתי בעליל איך שהוא עושה לילד מבדק דרך השאלות כדי לקבוע האם המחלה אכן מקננת במוחו. בתום השאלות ר' אשר אמר להורים הבוכיים, "לילד אין סרטן במוח".

ז. מעשה בילד שהייתה לו דלקת קרום המוח. הוא קדח מחוץ ושכב בבית חולים ומצבו הלך והחמיר. אמא שלו באה לר' אשר שיברך. הוא אמר 'הילד יהיה בריא, רק אל תבכי. אפילו דמעה אחת לא'. אך לכאורה, הבטחות לחוד ומציאות לחוד. מצבו של הילד הלך והתדרדר. חומו עלה, הכרתו אבדה. המצב נראה ממש נואש. שוב הגיעה האמא לר' אשר במצוקת אמת ושוב הבטיח לה. 'הילד יהיה בריא אבל את לא תבכי'. המצב המשיך להתדרדר והילד הגיע כמעט לגסיסה רח"ל. ר' אשר עמד על שלו שהילד יחיה והמשיך להתנות את הבטחתו המלאה באיפוק מוחלט.

האמא נשכה שפתיים בכוח רב נוכח מצבו החמור של בנה והתאפקה מלבכות בכל כוחה. הנשיכה הייתה כל כך חזקה, עד שנעשה בשפתה חור מצד לצד.

סעודת ההבראה של הילד לאחר שהבריא כנגד כל הסיכויים נערכה בחדר האוכל של ישיבת אור ירושלים. ואני (המספר) הייתי נוכח בה.

ובזה נבין את סיפור המגילה שמרדכי ציווה על אסתר לבוא אל המלך ואסתר אמרה שיש בזה סכנה של מוות, ואמר מרדכי להשיב אל אסתר "מי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות, ותאמר אסתר לך כנוס את כל היהודים וגו' ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת וכאשר אבדתי אבדתי".

ופי' המלבי"ם את דברי מרדכי היהודי (פרק ד') וז"ל: "כי הצלחת אסתר שתעלה לבית המלכות הוא רחוק מהענין הרגיל ובהכרח היה זה בדבר ה' לאיזו תכלית ואחר שראינו שקרה הצרה הזאת מבואר כי הזמניה ה' לרפאות את שבר עמו, ... אמר מרדכי לאסתר כי יכול להיות שאותך לא הזמין ה' רק לעת הזאת שעל ידך תהיה ישועתן של ישראל", עכ"ל.

היוצא מדבריו שמרדכי אמר לאסתר "מי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות" פירוש שתלך עם הסיבות ולפי מה שה' סיבב שהיא הגיעה למלכות הרי שרצון ה' שהיה תהיה השליחה להצלחת עם ישראל, ולכן אף שאסתר פחדה וידעה שיש בזה סכנת מוות וגם הפסד רוחני למרות זאת הסכימה להפקיר את עצמה וללכת באמונה, אולם אנו רואים שמיד ביקשה אסתר שיצומו ויתפללו עליה, וזהו כמו שביארנו שאף כשאדם הולך עם אמונה ורוצה להכניע לסיבות היות ומצד היצר שלו הוא לא יכול להכניע, העצה לזה הוא 'תפילה', וזה מה שעשתה אסתר שביקשה שיתפללו עליה, וכן היא עצמה התפללה שה' יתן לה כוח למסור נפשה ושיתגלה אליה ויושיע אותה ואת עם ישראל, ומזה באה כל הישועה.

וזהו ההבדל בין פורים לפסח ושאר ימים טובים, שבפסח היה הנס מחוץ לגדרי הטבע לגמרי, אולם בפורים כל השתלשלות העניינים היה נראה כטבע לחלוטין, שהמלך הרג את ושתי, ואסתר נהיתה מלכה, ואח"כ מרדכי הציל את המלך וכן הלאה, ורק לבסוף נתגלה שכל ההשתלשלות היתה מסובבת סיבות מאת ה' להצלחת עם ישראל.

וזהו מה שהדגיש ר' אשר בדרכו המיוחדת שעיקר עבודת האדם היא לראות ולחיות בתוך מהלך חייו הנראים לכאורה כמציאות טבעית גרידא, שהכל זה סיבות שה' מסובב ועי"ז להיות מקושר אליו שהוא סיבת כל הסיבות.

ואפשר לומר שזה כל ענין ימי הפורים שהוא זמן מחית עמלק וכל מהות 'עמלק' הוא הכפירה כמו שנאמר "אשר קרך בדרך", שמכניס לאדם את המחשבות שהכל זה טבע ומקרה, ובפורים התגלה שגם הטבע זה הנהגה אלוקית והשגחה פרטית והכל סיבה מה'.

וכל אחד ואחד עובר בחייו הזדמנויות רבות שהוא עומד בנסיגות שונים וצריך לזכור שמהשמים מזמנים לו את הנסיגות כדי שיע"שיתן הכנעה וילך עם הסיבות ולא יתעקש על שלו, בזה יזכה לישועה ברוחניות ובגשמיות בכל עניינו.

יש להתבונן בסיפור המגילה, כיצד זכו בני ישראל לאותו הנס של פורים, וכן מה יש לנו ללמוד מזה בעבודת ה'.

ונקדים במה שאמר פעם ר' אשר זיע"א (אמרי אשר-כתבי הר"ם) וז"ל: עיקר הנס היה ע"י אסתר המלכה כי היא הפקירה את עצמה ומסרה את נפשה להצלחת עם ישראל כפי שהורה לה מרדכי הצדיק, כי היא היתה צנועה בתכלית הצניעות בכל מיני זהירות, ופתאום עליה למסור לא רק את גופה אלא גם את נשמתה, ובזכות מסירות נפשה באה הישועה מהשמים.

וכמו כן פעמים רבות היה רגיל ר' אשר לומר: אם אדם זוכה לתת את ההכנעה לה' בנקודה ששם הניסיון שלו, עי"ז שהוא נכנע והולך נגד הטבע שלו הוא זוכה לישועה שלא עפ"י כללי הטבע, וזהו ענין המסי"נ של אסתר המלכה שהסכימה לוותר ולהפקיר עצמה שזהו לגמרי נגד טבעה, בזה זכו לישועה.

וצריך להתבונן כיצד באמת יכל אדם להגיע לדרגה של מסירות נפש, והרי טבעו של האדם הוא "רק רע כל היום", וכל רצונו הוא לדאוג רק לאינטרסים שלו, וא"כ כיצד יכול לבוא למצב של ויתור נגד הטבע.

אלא באמת מונח כאן יסוד גדול בדרך האמונה כפי שלימד אותנו ר' אשר זיע"א, ואלו הדברים שאמר באחת השיחות וז"ל: כל אדם מונהג ע"י סיבות, וכאשר הוא חי במציאות האמונה הוא רואה את כל חייו בשרשרת של סיבות, ועי"ז הוא מקושר אל סיבת כל הסיבות הבורא ב"ה, עכ"ל.

זאת אומרת שבעצם כל אדם מונהג כל חייו על ידי סיבות שה' מסובב ואם הוא זוכה והולך עם אמונה פשוטה, אזי בכל דבר שעובר עליו במהלך החיים, הוא רואה בזה סיבה מאת ה' ולא מקרה ממקרי הטבע.

וממילא כאשר אדם נמצא ברגע של "ניסיון", שמצד אחד הנטייה הטבעית שלו היא לפעול למען האינטרס שלו, ומצד שני הסיבות שה' שולח מעוררים אותו לפעול בכיוון שונה ולוותר מעצמו, אזי היות והוא קולט שהסיבות הם סיבות מה' ולא טבע, והוא מבין מתוכם שרצון ה' הוא שיתגבר על טבעו, אולם מכיוון שהוא לא מסוגל להתגבר זה מביא אותו לתפילה והוא מבקש מה': "הורני ה' דרכך אהלך באמתך" ה' תזכה אותי לא להתעקש רק להכניע אליך וללכת עם הסיבות לאן שאתה רוצה להוליך אותי, ואז ה' נותן לו את הכוח להתגבר על טבעיו ולעשות מה שנכון לעשות.

וזהו "מסירות נפש", כי 'נפש' הוא ה'רצון', שלמרות שרצונו הוא ללכת אחרי הטבעים והמדות הרעות שלו, וגם בשכלו הוא מבין מדוע כדאי לו כך לעשות, ע"י האמונה והתמימות הוא סוגר את המוח ונכנע לסיבות ובוחט בה' שהוא בוודאי מנהיג אותו לטובתו אף שאינו משיג בשכלו מה טובה יש בזה, ועי"ז הוא זוכה שה' מתגלה אליו ורואה בסוף איך שהכל היה לטובה.

יעמדו על הברכה אלו שנטלו ע"ע את הוצאת גליון זה לע"ג, לברכה והצלחה, ולמזל"ט

לעילוי נשמת הרב ר' מרדכי ב"ר דוד ז"ל גליק נלב"ע י"ג אדר תענית אסתר תשע"ג ת.נ.צ.ב.ה.	התודה והברכה לידידנו עוז העומד לימין המכון בכל עת עו"ד הר"ר מנדל אינדורסקי הי"ו בית שמש יה"ר שתשרה ברכה בכל מעשה ידיו ובכל אשר יפנה יצליח. כעתירת <i>הנהלת המכון</i>	הר"ר יוסף מנחם מנדל הגר הי"ו ירושלים לרגל הולדת בתו בשעטומ"צ ובמזל"ט יזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוות רוב נחת ותענוג דקדושה מכל יצ"ח אכ"ר	הר"ר ישראל משה מוזסון הי"ו בית שמש לרגל הולדת בנו בשעטומ"צ ובמזל"ט יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוות רוב נחת ותענוג דקדושה מכל יצ"ח אכ"ר
--	---	---	---

הודעה עקב הסמיכות לימי הפורים לא ייצא בשבוע הבא הגיליון הגיליון הבא יצא לאור א"ה לקראת שב"ק פר' שמיני-פרה להזכירכם ניתן להצטרף לרשימת התפוצה בדוא"ל: eemanti@gmail.com	ישא ברכה מכל מטון *2030 מרכז מידע לידות ללא דמי תיווך 02-6406666 רח' פאת השולח 2 - רח' ר' עקיבא 77 ב"ב	מפתח הוצאת שטחנות נהאספה אישית בהנהלת נפתלי חביעמלר כתובת: אבן גבירול 17 בני ברק טל: 5282101, פקס: 5283969 maft4u@gmail.com	מוקד הסעות לכל חלקי הארץ יאיר רשביסקי מקומות 20 16 14 8 6 אצלנו המחיר הוא לא על חשבון השידור 0533-10-20-26
--	--	--	--